

Eurydice

Better knowledge for better education policies

Πρώθηση της Διαφορετικότητας και της Ένταξης Μαθητών στα Σχολεία στην Ευρώπη

Η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση δεν θα πρέπει να καθορίζεται από το κοινωνικό υπόβαθρο ή τα προσωπικά χαρακτηριστικά του μαθητή.

Αυτό είναι το συμπέρασμα που προκύπτει μέσα από τη νέα έκθεση του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ με τίτλο "Promoting Diversity and Inclusion in Schools in Europe". Η έκθεση, εμβαθύνει στις προσπάθειες που γίνονται σε εθνικό επίπεδο σε ολόκληρη την Ευρώπη για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και την προώθηση της διαφορετικότητας και της ένταξης στα σχολεία, τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την ενίσχυση των ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση.

Πιο κάτω, τα κυριότερα ευρήματα της έκθεσης:

- Η έκθεση διερευνά τι κάνουν οι εθνικές/ανώτατες εκπαιδευτικές αρχές σε όλη την Ευρώπη για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και την προώθηση της διαφορετικότητας και της ένταξης στα σχολεία, με ιδιαίτερη έμφαση σε στοχευμένες πρωτοβουλίες για την υποστήριξη των μαθητών που είναι πιο πιθανό να βιώσουν μειονεκτήματα ή/και διακρίσεις. Αναδεικνύει ότι οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή

αναπηρίες αποτελούν την κύρια ομάδα-στόχο σε όλους τους τομείς που αναλύθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών πλαισίων πολιτικής, των πολιτικών και των μέτρων για την προώθηση της πρόσβασης και της συμμετοχής, των εθνικών αναλυτικών προγραμμάτων, των πρωτοβουλιών μάθησης και κοινωνικής-συναισθηματικής υποστήριξης και εκπαίδευσης και κατάρτισης εκπαιδευτικών. Μια άλλη πολύ συχνά στοχευόμενη ομάδα μαθητών στα περισσότερα θεματικά πεδία είναι οι μετανάστες και οι

πρόσφυγες μαθητές, ακολουθούμενοι από μαθητές εθνοτικών μειονοτήτων, ιδιαίτερα οι μαθητές Ρομά.

- Η ισότητα των φύλων προωθείται μέσω διαφορετικών δράσεων, όπως πρωτοβουλίες συνεργασίας μεταξύ ανώτατων εκπαιδευτικών αρχών και ΜΚΟ, στρατηγικά πλαίσια πολιτικής και εθνικά προγράμματα σπουδών. Ωστόσο, οι μαθητές LGBTIQ+ και θρησκευτικών μειονοτήτων γίνονται πολύ λιγότερο συχνά στόχοι πολιτικών και μέτρων που στοχεύουν στην προώθηση της διαφορετικότητας και της ένταξης στα σχολεία.

- Η σημασία της εκτίμησης της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης όλων των μαθητών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αναγνωρίζεται ευρέως στα βασικά έγγραφα πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών της ΕΕ για την ισότητα που συνδέονται με τους λόγους διακρίσεων που αναφέρονται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ. Υπάρχουν εντούτοις διαφορές ως προς την ισότητα στην εκπαιδευτική πρόσβαση, την εμπειρία και τα αποτελέσματα όταν εξετάζονται μαθητές με διαφορετικά προσωπικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, που σχετίζονται με το φύλο, την εθνικότητα, το μεταναστευτικό υπόβαθρο, τη θρησκεία, την αναπηρία, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, τον σεξουαλικό προσανατολισμό κ.λπ.

- Η συλλογή και η παρακολούθηση δεδομένων μπορεί να είναι χρήσιμοι μηχανισμοί για να επισημειωθεί η προσοχή σε ομάδες που κινδυνεύουν από διακρίσεις και αποκλεισμό. Αν και οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες αναφέρουν ότι έχουν φορείς ανώτατου επιπέδου επιφορτισμένους με την παρακολούθηση περιπτώσεων διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της σχολικής εκπαίδευσης, περισσότερες από τις μισές από αυτές δηλώνουν ότι δεν έχουν πρόσβαση σε ολοκληρωμένα δεδομένα σχετικά με τους κύριους λόγους διακρίσεων των μαθητών στα σχολεία. Όπου υπάρχουν αυτά τα δεδομένα, οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίες και το εθνικό υπόβαθρο αναφέρονται ως οι πιο συνηθισμένοι λόγοι διάκρισης.

- Η κατανόηση της ποικιλομορφίας των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να επιτρέψει την εστιασμένη κατανομή πόρων και την ανάπτυξη πολιτικής. Οι περισσότερες από τις εκπαιδευτικές αρχές έχουν πρόσβαση σε συγκεντρωτικά δεδομένα σχετικά με τα μεμονωμένα χαρακτηριστικά των μαθητών, ιδίως το φύλο, τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρία, την εθνικότητα, τη χώρα γέννησης και το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο. Ωστόσο, λιγότερα από τα μισά εκπαιδευτικά συστήματα έχουν δεδομένα για το υπόβαθρο των μαθητών στις κατηγορίες πρόσφυγα/ αιτούντες άσυλο ή μετανάστευση και τη γλώσσα που ομιλείται στο σπίτι, και μόνο μια μειοψηφία από αυτά έχει πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με την εθνική καταγωγή και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των μαθητών.

- Τα στρατηγικά πλαίσια πολιτικής μπορούν να συμβάλουν στην άρση των υφιστάμενων φραγμών στην εκπαίδευση και στην προώθηση της ισότητας και της ένταξης στα σχολεία σε συστημικό επίπεδο. Όλα τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα αναφέρουν την ύπαρξη τέτοιων εθνικών/ανώτατων πλαισίων. Τα περισσότερα στοχευμένα πλαίσια πολιτικής προωθούν τη συμπερίληψη μαθητών Ρομά, μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίας και μεταναστών ή/και προσφύγων φοιτητών.

- Τα στοιχεία δείχνουν ότι η πρόσβαση και η συμμετοχή στα σχολεία είναι άριστη για ορισμένες ομάδες. Σε όλη την Ευρώπη, αναφέρονται ευρέως πολιτικές και μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης και της συμμετοχής των μαθητών που είναι πιο πιθανό να αντιμετωπίσουν εμπόδια. Στοχεύουν κυρίως σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίες, σε μαθητές από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά υπόβαθρα και σε μαθητές μετανάστες, πρόσφυγες και εθνοτικές μειονότητες.

- Τα ποσοστά εγγραφής στην γενική εκπαίδευση μαθητών με επίσημη απόφαση για ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ποικίλλουν μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών και τείνουν να είναι χαμηλά

σε ορισμένες περιπτώσεις. Τα εκπαιδευτικά συστήματα στοχεύουν στην προώθηση της πρόσβασης και της συμμετοχής μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίες αντιμετωπίζοντας τον τρόπο αξιολόγησης και προσανατολισμού των μαθητών, το ανθρώπινο δυναμικό των σχολείων και την προσαρμογή του φυσικού και μαθησιακού περιβάλλοντος.

- Πολλά ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα προσεγγίζουν επίσης τα εμπόδια στην πρόσβαση και τη συμμετοχή παρέχοντας οικονομική υποστήριξη για δαπάνες που σχετίζονται με το σχολείο, συχνά για να αντισταθμίσουν το κοινωνικοοικονομικό μειονέκτημα. Ωστόσο, η πρόκληση με τις χρηματοδοτικές παρεμβάσεις είναι να εξασφαλιστούν βιώσιμες ολοκληρωμένες δομές υποστήριξης που διαρκούν πέρα από τα μέτρα χρηματοδότησης που βασίζονται σε έργα.

- Τα περισσότερα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα αναφέρουν ότι ζητήματα που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα και την ένταξη εξετάζονται ήδη στα αναλυτικά τους προγράμματα και σχεδόν τα μισά από αυτά αναφέρουν πρόσφατες αναθεωρήσεις με στόχο την ενίσχυση αυτών των διαστάσεων. Προωθούνται κυρίως μέσω των γενικών στόχων των αναλυτικών προγραμμάτων, διαφορετικών μαθημάτων (π.χ. εκπαίδευση του πολίτη, κοινωνικές επιστήμες, ηθική) ή διαθεματικών ενοτήτων (π.χ. διαπολιτισμική/πολυπολιτισμική εκπαίδευση).

- Η συνεκτίμηση της διαφορετικότητας και της ένταξης στα αναλυτικά προγράμματα συμβαδίζει με την προσαρμογή των συστημάτων και των πρακτικών αξιολόγησης. Οι δύο πιο συνηθισμένοι τρόποι με τους οποίους οι εκπαιδευτικές αρχές προσπαθούν να καταστήσουν τις αξιολογήσεις πιο περιεκτικές είναι να τις προσαρμόσουν στις ανάγκες των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, που αναφέρουν σχεδόν όλες οι χώρες, και με την αντιμετώπιση γλωσσικών φραγμών για τους ξενόγλωσσους μαθητές, όπως αναφέρουν περισσότερα από τα μισά εκπαιδευτικά συστήματα.

- Οι εκπαιδευτικές αρχές παρέχουν πολλές ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης εκπαιδευτικών σχετικά με τη διαφορετικότητα και την ένταξη και προωθούν τη συμμετοχή του εκπαιδευτικού προσωπικού υποστήριξης. Ωστόσο, η αναφερόμενη έλλειψη προετοιμασίας των εκπαιδευτικών για τη διαχείριση ενιαίων τάξεων χωρίς αποκλεισμούς και η ανεπαρκής χρηματοδότηση για την πρόσληψη προσωπικού υποστήριξης είναι προκλήσεις που εξακολουθούν να υφίστανται.